

Obsah

Úvod	15
Ke struktuře knihy	19
Téma práce v kontextu oboru	21
Zkoumané učební texty literárního vzdělávání	23

I. DÍLO KARLA ČAPKA V UČEBNÍCH TEXTECH PRO STŘEDNÍ ŠKOLY (1918–2018) .....

27

1. Sekundární literatura ve vztahu k prezentaci Čapkova díla v učebních textech	29
1.1 Kritické a odborné přijetí Čapkova díla v letech 1918–1948	30
1.2 Úsilí o „definitivní zhodnocení“ po roce 1989	32
1.3 Autoritativní metatexty období 1948–1989: Nikolskij, Fučík a Matuška	33
1.4 K odborné recepci Čapkova díla v letech 1948–1989	36
1.5 Odborná čapkovská literatura po roce 1989	38
1.6 Vztah odborné recepce a učebních textů po roce 1989	39
1.7 Texty biografické literatury ve světle jejich didaktické využitelnosti	41
2. Dílo Karla Čapka v proměnách kurikula a pojetí literární výchovy	44
2.1 Období 1918–1948	44
2.2 Období 1948–1989	45
2.3 Situace po roce 1989	50
3. Čapkova románová tvorba v učebních textech pro střední školy a výzvy k její interpretaci	51

3.1	Továrna na Absolutno (1922): nad metodickým aparátem k jedné čítankové ukázce	51
3.2	Krakatit (1924): redukováná mnohovýznamovost	53
3.2.1	Žánrová charakteristika	53
3.2.2	Interpretace románu	54
3.2.3	Učebnicový výklad	56
3.2.4	Román v čítankách	57
3.3	„Noetická trilogie“	60
3.3.1	Hordubal (1933): redukce na vztahové drama	61
3.3.2	Povětroň (1934): nejopomíjenější román noetické trilogie	65
3.3.3	Obyčejný život (1934): riziko redukce na beletrizovanou esej	69
3.3.4	Čapkovy autorské komentáře. Problematičnost Čapkova Doslovu a redukce polytematičnosti „noetické trilogie“	72
3.4	Válka s Mloky (1936): poetika díla zastřená kontextem	77
3.5	První parta (1937): střetnutí realismu, podobenství a nasládlého optimismu	83
3.6	Život a dílo skladatele Foltýna (1939): neukončenost textu jako výzva interpretaci	85
4.	Ostatní žánry autorovy tvorby v učebních textech ...	86
4.1	Povídka	86
4.2	Drama	89
4.2.1	R.U.R.: převažující redukce na idylizující závěr	91
4.3	Novinářské žánry, eseje a další díla mimo uvedené předcházející kategorie	95

5. Závěrečné zhodnocení prezentace Čapkova díla v učebních textech	98
5.1 Prezentace autora a jeho díla v souvislosti s problematikou kánonu	98
5.2 Výklad Čapkova díla v učebnicích	101
5.3 Metodický aparát: otázky, úkoly a náměty k činnostem	106
5.4 Prezentace Čapkova díla v jednotlivých obdobích: shrnutí	111
1918–1948	111
1948–1989	112
1989–2018	113

II. HLEDÁNÍ PŘÍSTUPU K FORMATIVNÍMU POTENCIÁLU NARATIVNÍ FIKCE

KARLA ČAPKA	115
6. Východiska návrhu v teorii interpretace	117
6.1 Interpretace mezi dílem, čtenářem, autorským záměrem a kontextem	117
6.2 Meze interpretace, nadinterpretace a použití textu. Intencionální, symptomatické a adaptivní čtení	120
6.3 Redukce a krize interpretace jako téma literárního vzdělávání	122
6.4 „Didaktická“ interpretace s formativním zřetelem	125
7. Formativní potenciál narativní fikce v kontextu současných koncepcí literárního vzdělávání	128

7.1	Hodnota četby literatury jako východisko koncepce literárního vzdělávání	128
7.2	Formativní potenciál narativní fikce a paradigmatata současného literárního vzdělávání	131
7.3	Faktografické, inovativní a interaktivní pojetí literárního vzdělávání	133
8.	Vymezení přístupu k formativnímu potenciálu narativní fikce	135
8.1	Formativní a didaktický potenciál literárního textu	135
8.2	Antropologický, existenciální a kognitivní rozměr zkušenosti s narativní fikcí	137
8.3	Psychologický rozměr zkušenosti s narativní fikcí	139
9.	Formativní potenciál Čapkovy narativní fikce ...	142
9.1	Fascinující zkušenost tvorby fikce jako východisko	142
9.2	Originalita a přitažlivost Čapkova díla	143
9.3	Významotvorná aktivita a čtenářská přístupnost Čapkova stylu	144
9.4	Díla první a druhé řady	146
9.5	Problémy a otázky Čapkova díla	147
9.6	Reflexe formativního potenciálu literatury, tvorby a fikce v díle Karla Čapka	149
9.7	Morální a etický rozměr Čapkovy narativní fikce	153
9.8	Vybrané rétorické prostředky Čapkovy narativní fikce	157
9.8.1	Normalizace událostí	157
9.8.2	Přístupy ke koncům Čapkových děl	160

9.9 Metoda zvětšeniny jako metoda literárního vzdělávání	162
Doporučení pro pedagogickou teorii a praxi	166
Doporučení k podobě studijních textů k dílu Karla Čapka	168
Studijní vydání děl klasiků s metodickým materiálem	169
Návrh na žánrové výběry inspirované <i>Výborem z prózy Karla Čapka</i>	171
Otázka „úvodového textu“ do studia Čapkova díla	172
Impulsy k dalším výzkumům	173
Summary	175
Jmenný rejstřík	179
Poznámky	183
Použitá literatura	213
Primární literatura	213
Učební texty	214
Sekundární literatura věnovaná životu a dílu Karla Čapka	218
Ostatní sekundární literatura	224
PŘÍLOHY	233
Příloha číslo 1: Hallerovy slohové čítanky	234
Příloha číslo 2: Metodický aparát ke hře <i>Ze života hmyzu v Zásobníku textů a otázek</i> Věry Martinkové	239
Příloha číslo 3: Žánrové rozdělení díla Karla Čapka...	240
Příloha číslo 4: Grafická znázornění čítankových ukázek podle žánrů po roce 1989	243